

Tisztelt Versmondók, Versillusztrátorok, Felkészítő tanárok, kedves Kollegák és Vendégeink!

Szeretettel köszöntöm a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskola Kara által szervezett Kányádi Sándor versmondó és versillusztrátor verseny döntőjének résztvevőit és vendégeit.

Külön tisztelettel üdvözölöm a verseny védnökét, Havas Juditot, Radnóti és Pilinszky díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett előadóművészt, valamint a verseny szervezőinek képviselőjében Dr. Tóth Etelka dékánhelyettes asszonyt és Dr. Somodi Ildikó tanszékvezető főiskolai tanárt.

Nagy örömmel jelentem be, hogy új kezdeményezésként első alkalommal rendezzük meg a Kányádi Sándor versmondó és versillusztrátor versenyt, amelyet reményeink szerint egy olyan szép és hosszú tradíció kialakulása követ majd, mint a napokban tartott és szintén az Egyetem által szervezett Simonyi Zsigmond Kárpát-medencei Helyesírási Verseny esetében.

Bizonyára felmerült a verseny résztvevőiben, hogy ezt a nemes vetélkedést miért éppen Kányádi Sándorról neveztük el és a Kárpát-medence felsőoktatási hallgatói számára miért éppen májusra tűztük ki a jelentkezés időpontját.

Ennek persze több oka van, de hadd jelöljem meg az irodalomtörténeti szempontból legérdekesebb vonatkozásokat.

Kányádi Sándor 1929. május 10-én született és sajnos közel két éve már eltávozott közülünk. A verseny május 10-i jelentkezési időpontja tehát lényegében tisztelgés a nagy költő születésének napja előtt. Milyen kapcsolat van Kányádi Sándor és a versmondás között? Azon túlmenően, hogy költeményei sokszíniú, poétikai szövegei az élőbeszédhez közel állók és színesen szavalhatók, van egy konkrét szállóige is, amely a nevéhez fűződik. A költő a történetet maga mesélte el a Valaki jár a fák hegyén című kötetében.

Egy falusi kisiskolástól kérdezte meg egyszer, hogy mi a vers. A gyerek ijedtében csak annyit válaszolt, hogy a vers az, amit mondani kell. Ez a tömör megfogalmazású bölcsesség azonban akár minden szavalóverseny mottója lehetne. A vers nem pusztán olvasásra való, hanem azt el kell szavalni.

Nem tisztem, hogy Kányádi Sándor költészetét méltassam, hiszen erre sokkal hivatottabbak irodalmár és irodalomtanár munkatársaim, de azt mégis megjegyezném, hogy ha volt valaha költő, aki a határon túli kisebbségi létben élő emberek érzéseit, az anyaországhoz kapcsolódását, a magyar nemzethez kötődését mélységében nemcsak megélte, de meg is tudta fogalmazni, akkor az minden bizonnyal Kányádi Sándor.

Ma sem lehet a hosszú és értékes poétai életút során született Kányádi-verseket borzongás nélkül elolvasni, miközben érezzük, hogy minden egyes szavuk a szívünkbe talál. Példaként említeném az Illyés Gyulának címzett Krónikás éneket, amelyet többszöri elolvasás után is úgy érzem, hogy csak mi magyarok és kizárólag a szívünkkel érthetjük meg igazán.

Abban pedig, hogy a szívünkig elérjen minden szó a költő verseiből, a szavalóknak, az előadóművészeknek nagy szerepe van.

Egy verset ugyanis csupán belső hangunkat hallva elolvashatunk százszor is, de igazi életre akkor kel, amikor az érzékeny versmondói személyiségen átszűrődve, valódi emberi hangon új életre kel.

Ezért érzem annyira igaznak a Kányádi Sándor-féle szállóigét, hogy a verset mondani kell. A

versmondó azonban nem pusztán eszköz a költemény közvetítésében, hanem nagy a felelőssége is.

Hiszen egy szöveget számtalan módon elő lehet adni. A hanglejtéstől kezdve a hangsúlyozás, a hangszín, a szünetek, a levegővétel, a hangerő, az érzelmi töltet és számos más, a metakommunikációval összefüggő jelzés új értelmet ad az írott szövegnek. Életet adhat a szónak, de tönkre is teheti a költői mondanivalót.

Szerencsére a magyar kulturális életben nagyon sok nagyszerű művész mondott és napjainkban is kitűnő érzékkel ad elő költeményeket.

Ha csak az Ady-versekre keresünk rá az interneten, több nagynevű színészünk szavalását élvezhetjük, akik gyakran ugyanazt a szöveget különböző felfogásban és értelmezésben keltik életre. Érdekességképpen megjegyzem, hogy a versenyben kötelező versként megjelölt Volna még, illetve az Örmény sírkövek című versek színművészi előadására is rátaláltam a Youtube-on.

Kányádi Sándor műveit sokszor nem könnyű feladat előadni. Nem használ ugyan bonyolult összetett szavakat a metaforák kifejezésére, de a népköltészetből és a mindennapi beszédből eredő, egyszerűnek tűnő, jól követhető megfogalmazás ne tévesszen meg senkit.

A két kötelező költemény elszavalásakor egyszerre nehézséget és könnyebbséget jelent az, hogy lényegében hiányzik a központosítás, amely támpontot adna arra nézve, hogy a költő milyen léptékeket kívánt adni szövegének.

A központosítás helyett a gondolatritmus, a tartalom, az érzések adhatják meg azokat a jelzőfényeket, amelyek a vers előadóját eligazíthatják. Ezek a versek több rétegűek és a szavalónak el kell döntenie, hogy mire helyezi a hangsúlyt és melyik réteget, melyik vonatkozást tekinti kiemelésre méltónak.

Nem könnyű feladat véleményem szerint egyiket sem szépen elmondani, mert kell hozzá színészi érzék és beleérzés, hogy a választott értelmezésnek és élethelyzetnek megfelelő hitelességgel szóljon a költő szava. Ezért nagy érdeklődéssel várom, hogy a versenyzők saját interpretációja hogyan hangzik majd. Ettől válik annyira izgalmassá és tartalmassá ez a nemes versengés.

Ahogy a szavalással is egy önálló mű jön létre, úgy a versekhez készített illusztráció még inkább megfogható műalkotásnak tekinthető.

Hiszen a rajzoló saját stílusában és felfogásában jeleníti meg a költemény tartalmát, amellyel az olvasó képzeletét befolyásolja, és a költő látomásait önti formába. A versillusztrációs kategória résztvevői számára sem elegendő, ha csak a konkrét költeményt ismerik. Meg kell ismerkedniük Kányádi Sándor költői világával, fel kell ismerniük látásmódját, át kell érezniük a művek hangulatát, az egész költészetét, hogy hiteles és a nagy költőkhöz méltó alkotást tudjanak létrehozni. A versillusztrációs kategória résztvevőinek sem könnyű a dolga, hiszen rajzban és képi eszközökkel nem pusztán megismételniük kell a költői mondanivalót, hanem mintegy újra kell alkotniuk a műben foglalt érzést vagy gondolatot.

Biztos vagyok azonban, hogy a verseny minden résztvevője, akár az előadóművészet, akár a képzőművészet eszköztárát használja is fel, lélekben gazdagodni fog azért, hogy Kányádi Sándor művészetével mélyebben megismerkedik. Minden versenyző ezáltal részesévé válik egy új és nemes törekvésnek, amellyel a Kárpát-medencei magyarság kultúráját és hagyományait, valamint Kányádi Sándor eszmei hagyatékát ápolni kívánja egyetemünk.

Kívánok a versenyzőknek lelkesedést és kreatív ötleteket, a nézőknek, a hallgatóknak pedig

azt, hogy sok szép művészi megoldásban gyönyörködhessenek.

Ezekkel gondolatokkal a 2021. évi, Kányádi Sándorról elnevezett első versmondó és versillusztrátor verseny döntőjét megnyitom.

Dr. habil. Czine Ágnes
rektori feladatokkal megbízott rektorhelyettes